bosland
dromen tussen bomen

Jaarverslag 2009

Foto © Johan Agten

Jaarverslag 2009

Inhoudstafel

Inleiding 9

Organisatie en werking Interlokale Vereniging 10
Beheercomité 10
Projectsecretariaat 13
Coördinatiecel 14
Werkgroepen 15
• Werkgroep productontwikkeling Bosland 15
• Stuurgroep communicatie 15
Rekening 16

Activiteitenverslag 18
Studies en projecten 18
PDPO In den Brand 18
Haalbaarheidsstudie en inrichtingsplan De Grooten Hof 18
LSM 19
Communicatieopdracht 19
Bosbeheerplannen 20
• Domeinbos Waaltjesbos 20
• Openbare bossen Overpelt 20
Lange termijnplan houtproductie 20
LSM dossier RLLK 22
ARP dossier 23

Participatie 24
Platform fauna en flora 24
Educatief natuurbeheer 25
Bos- en natuurbeheer door bevolking 25
Mountainbikers, ruiters en menners 25

Communicatie en publiciteit 26
Activiteiten 26
Bosland als merk 28
Nieuwsbrieven en kinderpagina's 28
Wandelfolder In den Brand en wandelbox Lannoo 28
Website Bosland 29
Persbelangstelling 29

Foto © Dries Gorissen

Inleiding

BosRijk Noord-Limburg, onder deze slagzin werd een subsidiedossier ingediend bij Limburg Sterk Merk (LSM). Hiermee vatten we meteen ook de ambitie samen van alle partners die meewerken aan Bosland. Onze bossen zijn een troef voor de regio. Ze zijn waardevol erfgoed, rijk aan geschiedenis, natuur en landschappen. Ze bieden ontspanning en avontuur en zijn een voortdurende bron van verwondering. Tenslotte produceren deze bossen ook vele kubieke meters hout, een hernieuwbare en milieuvriendelijke grondstof.

Ook in 2009 werd verder gewerkt aan Bosland, als een project dat deze troeven maximaal uitspeelt. Daarvoor wordt voortdurend gezocht naar initiatieven die bos, mens en maatschappij samenbrengen. En of er chemie in zat. Samen met de Vlaamse Landmaatschappij werd werk gemaakt van natuurherstel, het Regionaal Landschap Lage Kempen ontwikkelde de eerste Boslandwandelkaart, natuurliefhebbers startten een prestigieus Nachtzwaluwonderzoek, mensen kwamen naar de bosbioscoop en organiseerden zelf een volksfeest in Bosland, Bosland werd erkend als strategisch ruimtelijk project van bovenlokaal belang, …. Het jaarverslag geeft kort en bondig een overzicht van de activiteiten en verwezenlijkingen van het voorbije jaar.

Zo groeit Bosland verder als een dynamisch project, gemaakt door vele partners en in de eerste plaats door de mensen, de Boslanders zelf. Stilaan wordt Bosland zo ook zichtbaar, op het terrein en in producten. Vanuit de stevige fundamenten die de voorbije jaren werden gelegd, is dat meteen ook de grote uitdaging voor 2010.

Organisatie en werking Interlokale Vereniging

Beheercomité

Het beheer van de Interlokale Vereniging wordt toevertrouwd aan een beheercomité.
Het beheercomité wordt gevormd door twee leden van het college van Burgemeester en Schepenen van elke deelnemende gemeente, één ambtenaar van elke deelnemende gemeente en drie leden van het Agentschap voor Natuur en Bos, namens de Vlaamse overheid. Het beheercomité heeft beslissingsbevoegdheid in het kader van de organisatie, uitbouw en realisatie van het overkoepelende niveau. Daarnaast vindt er noodzakelijke afstemming plaats tussen de vier partners. Het beheercomité neemt belangrijke koersbepalende beslissingen voor Bosland.

In 2009 was de samenstelling van het beheercomité als volgt:

Agentschap voor Natuur en Bos
- Bert Vanholen - provinciaal directeur ANB Limburg (voorzitter)
- Roel Vanhaeren - afdelingshoofd beheer
- Dries Gorissen - regiobeheerder

Provincie
- Frank Smeets - gedeputeerde voor Leefmilieu

Gemeente Hechtel-Eksel
- Raf Truyens - burgemeester
- Marc Van Dyck - schepen
- Marloes Loots - milieu- en duurzaamheidsambtenaar

Stad Lommel
- Rina Ven - schepen
- Joke Loomans - schepen
- Ivan Bynens - diensthoofd milieu en natuur

Gemeente Overpelt
- Jaak Fransen - burgemeester
- Piet Van Otterdijk - schepen
- Driek ten Haaf - diensthoofd vrije tijd en evenementen

Projectsecretariaat
- Carlo van Seggelen - projectbegeleider (secretaris)
- Rasa Zukauskaite - medewerkster (notuliste)

Gedeputeerde Frank Smeets trad ook in 2009 op als vertegenwoordiger vanuit de provincie

Het beheercomité heeft in 2009 viermaal vergaderd. In onderstaande worden per bijeenkomst van het beheercomité de beslispunten opgesomd. De volledige verslagen en agendastukken liggen ter inzage op het projectsecretariaat.

3 april 2009

- basishuisstijl voor verschillende communicatiedragers van Bosland wordt goedgekeurd voor opmaak van huisstijlhandboek;
- Het thema voor 2de nieuwsbrief, de financieringsstructuur en periodiciteit van nieuwsbrieven worden goedgekeurd;
- Het concept van het jaarverslag 2008 en de opbouw voor de komende jaarverslagen worden goedgekeurd.

26 juni 2009

- Het agenderingssysteem op basis van fiches wordt goedgekeurd;
- Het beheercomité besluit tot installatie van de coördinatiecel Bosland en keurt de taken en rapporteringsafspraken goed;
- De standaard lay-out voor de nieuwsbrieven wordt goedgekeurd;
- Het definitieve huisstijlhandboek wordt goedgekeurd;
- Het beheercomité besluit tot samenwerking met Regionaal Landschap Lage Kempen voor ontwikkeling van wandelkaarten en tot de opmaak van een bestek voor ontwikkeling van fiets-, mountainbike- en ruiterkaarten, infoborden en algemene folder;
- Het voorstel om volledige uitwerking van de nieuwsbrieven en kinderpagina's tot en met 2012 uit te besteden wordt goedgekeurd;
- Het beheercomité stemt in met de keuze van Toerisme Limburg om het speelbos in het Pijnven toeristisch in te richten;
- Het voorstel om roulatiesysteem in te voeren voor locatie van de Week van het Bos wordt goedgekeurd.

Foto © Johna Agten

Foto © Dries Gorissen

Foto © Ivan Bynens

23 september 2009

- Het principe, het bestek en de raming voor het opmaken van een beeldkwaliteitsplan worden goedgekeurd;
- Er wordt besloten tot het deponeren van merknaam en logo Bosland bij Benelux Bureau voor de Intellectuele Eigendom;
- Het ontwerp van wandelkaart In den Brand wordt goedgekeurd als standaard ontwerp voor wandelkaarten Bosland;
- De begrotingsvoorstellen voor 2010 worden goedgekeurd;
- Het concept en werkwijze via Ondersteunend Centrum van het Agentschap voor Natuur en Bos betreffende de gemeenschappelijke rekening worden goedgekeurd;
- De uitgangspunten voor een bestek voor opmaak, druk en distributie van nieuwsbrieven worden goedgekeurd;
- De activiteitenplanning voor 2010, roulatievoorstel Week van het Bos en de budgetten voor activiteiten worden goedgekeurd.

20 november 2009

- De afspraken rond het LSM dossier van Regionaal Landschap Lage Kempen met betrekking tot Bosland worden goedgekeurd;
- Het definitief communicatieplan Bosland wordt goedgekeurd. De opdracht door Groep C en Connect wordt daarbij afgerond;
- Er wordt besloten om aanbesteding te doen voor de opmaak van een Bosland website;
- Er wordt besloten om de drie hoofdpoortthema's te deponeren bij merkenbureau;
- Er wordt kennis genomen van de aanbestede opdracht Lange termijnstudie Bosbouw.

Projectsecretariaat

Het projectsecretariaat is het uitvoeringsorgaan van de Interlokale Vereniging. In 2009 bestond het secretariaat uit 1 VTE dat als volgt werd ingevuld:

- Carlo van Seggelen – projectbegeleider – 1 VTE

Voor de administratieve ondersteuning stelt de partner ANB aanvullend 0.25 VTE ter beschikking vanuit de regio Lage Kempen. Aanvullend wordt het projectsecretariaat versterkt door structurele en projectmatige ondersteuning vanuit de administraties van de vier partners.

Het projectsecretariaat draagt zorg voor :
Inhoudelijke, administratieve en organisatorische ondersteuning van:

- partnership
- beheercomité
- coördinatiecel
- werkgroepen
- participatieve groepen
- projectwerking

Coördinatiecel

In 2009 nam het aantal deelprojecten binnen Bosland verder toe. Een goede en gestroomlijnde opvolging van de globale projectwerking en een gedegen projectstructuur op het operationele niveau waren essentieel om de toenemende complexiteit het hoofd te bieden. Hiertoe werd aan het beheercomité voorgesteld om een coördinatiecel Bosland te installeren, bestaande uit het ambtelijke niveau zoals ook vertegenwoordigd binnen het beheercomité. Met de coördinatiecel wordt het dagelijks bestuur van Bosland sterker gestructureerd.
De eerste bijeenkomst van de coördinatiecel vond plaats op 29 april 2009. De coördinatiecel komt 1 keer per maand samen. In totaal zijn er in 2009 acht vergaderingen van deze cel georganiseerd.

De taken van de coördinatiecel bestaan uit het volgende:
- Voorbereiden agenda en rapportering beheercomité;
- Opvolging en uitvoering beslissingen beheercomité;
- Opvolging projectwerking;
- Opvolging begroting;
- Opmaak begrotingsvoorstellen;
- Operationele afstemming tussen verschillende partners en projecten;
- Tussentijdse rapportering aan bestuurs- en managementniveau.

In 2009 was de samenstelling van de coördinatiecel als volgt:
- Agentschap voor Natuur en Bos
  Dries Gorissen - regiobeheerder
- Gemeente Hechtel-Eksel
  Marloes Loots - milieu- en duurzaamheidsambtenaar
- Stad Lommel
  Ivan Bynens - diensthoofd milieu en natuur
- Gemeente Overpelt
  Driek ten Haaf - diensthoofd vrije tijd en evenementen
- Projectsecretariaat
  Carlo van Seggelen - projectbegeleider (secretaris)
  Rasa Zukauskaite - medewerkster (notuliste)

Het rapporteren naar het beheercomité en de besturen toe gebeurt aan de hand van de verslagen van de coördinatiecel. De verslagen en de eventuele bijlagen liggen ter inzage op het projectsecretariaat.

Werkgroepen

1 • Werkgroep productontwikkeling Bosland

Binnen de werkgroep productontwikkeling, onder voorzitterschap van Toerisme Limburg, werd prioriteit gegeven aan de selectie van een pilootproject voor de inrichting van een toeristisch speelbos. Dit project kadert binnen het thema 'veilig avontuur' uit het meerjarenplan dat is uitgewerkt binnen het StrategischActieplan (STAP) voor de Limburgse Kempen. Op basis van een terreinanalyse en de beoordeling van de bestaande speelzones binnen Bosland op basis van een criteriaset, werd het Pijnven als meest potentievol speelbos aangeduid.

Er werd een inrichtingsconcept voorgesteld gebaseerd op 3 pijlers: kinderzoekroute, speelse boomhutten en speelse elementen. Hiervoor werd, tussen ANB als beheerder en Toerisme Limburg, een voorstel tot taakverdeling en verdeling van de kosten opgemaakt. De verdere uitwerking en realisatie kan gebeuren na goedkeuring hiervan.

2 • Stuurgroep communicatie

De stuurgroep kwam in 2009 nog eenmaal samen in functie van de afwerking van het huisstijlhandboek en het communicatieplan. De opdracht werd definitief opgeleverd in september 2009.

Foto © Johna Agten

Rekening

In tabel 1. wordt een overzicht gegeven van de financiële uitgaven door de verschillende partners ten behoeve van het functioneren van het projectsecretariaat en de uitgevoerde planprocessen en studies.

			cofinanciering			
		Totaal	ANB	Hechtel-Eksel	Lommel	Overpelt
Studies en overkoepelende planprocessen						
Haalbaarheidsstudie onthaalpunt	vastgelegd	€ 93.431,36	€ 78.373,52			€ 23.357,84
Grooten Hof te Overpelt	uitbetaald	—	—			—
Lange termijnvisie	vastgelegd	€ 90.133,99	€ 90.133,99			
houtproductie Bosland	uitbetaald	—	—			
Opmaak bosbeheerplannen						
Bosbeheerplan domein- en open-	vastgelegd	€ 76.767,15	€ 75.948,80			€ 818,35
bare bossen Overpelt *(680 ha)*	uitbetaald	—	—			—
Bosbeheerplan domeinbos	vastgelegd	€ 33.779,85	€ 33.779,85			
Waaltjesbos *(210 ha)*	uitbetaald	€ 33.779,85	€ 33.779,85			
Communicatie						
Communicatieplan	vastgelegd	€ 121.323,07	€ 76.323,07	€ 15.000,00	€ 15.000,00	€ 15.000,00
	uitbetaald	€ 121.323,07	€ 76.323,07	€ 15.000,00	€ 15.000,00	€ 15.000,00
Website	vastgelegd	€ 6.050,00				
	uitbetaald	—				
Middelen *		€ 17.184,00	€ 4.555,90	€ 7.120,36	€ 2.572,12	€ 2.935,62
Recreatie						
Ruiter- & MTB-netwerken Lommel		€ 16.553,13			€ 16.553,13	
Wandelen In den Brand Hechtel-Eksel		€ 2.384,91		€ 2.384,91		
Pers- en publieksactiviteiten						
Middelen **		€ 994,97	€ 994,97			
Projectteam Bosland						
Projectbegeleider en -ondersteuning		€ 93.400,00	€ 93.400,00			

* *(nieuwsbrief, jaarverslag, deponeren merknaam, …)*
** *(Nacht vd Duisternis, Week vh Bos, Film in bos, …)*

Foto © Johna Agten

Activiteitenverslag

Studies en projecten:

1 • PDPO In den Brand

In uitvoering van het PDPO-project In den Brand werden verschillende processtappen gerealiseerd. Ten eerste werd werk gemaakt van de sanering en optimalisatie van het wandelaanbod. De bestaande wandelroutes werden geëvalueerd en bijgestuurd en de nieuwe wandelkamer, bestaande uit 3 wandelroutes van verschillende lengte werd aangelegd. In samenwerking met het Regionaal Landschap Lage Kempen werd hiervoor ook de eerste wandelkaart gemaakt volgens de huisstijl van Bosland. De uitzonderlijke kwaliteit van dit wandelgebied heeft geleid tot opname in een uitgave van Lannoo-uitgeverij met de 100 mooiste wandel- en fietsgebieden van Vlaanderen. Aanvullend werden ook op het terrein diverse werken uitgevoerd met het oog op herstel van de open landduinhabitats en open bossystemen. Dit gebeurde deels via bosexploitanten in het kader van de houtverkoop en deels via educatief natuurbeheer in samenwerking met het Don Bosco-college. Met het oog op de verplaatsing van de parking langsheen de Kamertstraat werd een aankoopdossier opgestart door ANB voor landbouwenclave van circa 0,5 ha, gelegen aan de rand van het gebied en mooi aansluitend op de speelzone. Integratie van dit perceel in het project geeft bijkomende kansen voor zonering en het ontwikkelen van een kwaliteitsvol onthaal. De concrete realisatie hiervan, één van de hoofdelementen uit het PDPO-project, is voorzien in de winterperiode 2010-2011.

2 • Haalbaarheidsstudie en inrichtingsplan De Grooten Hof

In de ontwikkelingsvisie voor Bosland zijn drie hoofdontvangstlocaties voorzien, één per gemeente. Voor Overpelt wordt deze voorzien aan Den Grooten Hof.

De Grooten Hof is een oude abdijsite van de abdij van Floreffe en momenteel in privébezit. Een haalbaarheidsstudie en inrichtingsplan voor deze site moet inzicht geven in de mogelijkheden en wenselijkheden om de functie als hoofdontvangstlocatie van Bosland te kunnen vervullen. Deze opdracht werd door het Ondersteunend Centrum van het Agentschap voor Natuur en Bos (OC-ANB) en de gemeente Overpelt uitbesteed aan bureau Technum en ging van start op 19 december 2008.

Foto © Eddy Ulenaers

Fase 1 van de haalbaarheidsstudie (inventarisatie en ontwikkelingsconcepten) werd in november 2009 afgerond.

Naar aanleiding van de keuzes die de opdrachtgevers uit de verschillende scenario's hebben gemaakt, leek het zinvol om een informele marktbevraging te organiseren of en op welke wijze het haalbaar is om de site van De Grooten Hof te herontwikkelen in functie van een nieuwe bestemming die ruimtelijk verantwoord is. Deze opdracht werd in de tweede helft van 2009 door OC-ANB aan Bureau Technum gegund. Op basis van de marktbevraging (resultaten in voorjaar 2010) zal duidelijk worden of de actuele visie op mogelijke bestemmingen naderhand ook kan worden ingevuld door de private markt en naar welke scenario's hierbij de voorkeur uitgaat.

3 • LSM-dossier BosRIJK Noord-Limburg

De partners van Bosland dienden gezamenlijk een dossier in bij Limburg Sterk Merk (LSM) onder de naam BosRIJK Noord-Limburg. Het project focust op de hefboomwerking van de natuur- en bospatrimonium binnen Bosland voor de hele Noord-Limburgse regio. Acties hebben betrekking op de opmaak van een bosomvormingsplan, realiseren van ontsnipperingsmaatregelen voor bezoekers (FSC-bruggen), natuurherstel, verder uitwerken van het participatiemodel binnen Bosland, ontwikkelen van een globale beheerregie Bosland, starten van een pilootproject inzake sociale tewerkstelling in Hechtel-Eksel, oprichting van een wetenschappelijke commissie en staten-generaal Bosland, organisatie van symposium, realisatie van educatieve uitkijktorens. Het totaal budget van dit dossier bedraagt 2.388.159,55 euro. Via een overeenkomst staat het Ondersteunend Centrum van het Agentschap voor Natuur en Bos, als hoofdpromotor, in voor het administratief beheer van het dossier. ANB en de 3 gemeenten zijn copromotoren die samen voor de inhoudelijke aspecten en dagelijkse coördinatie en uitvoering instaan. In 2009 werd geen beslissing omtrent dit dossier genomen.

4 • Communicatieopdracht

Op 23 december 2007 is bureau Groep C & Connect gestart met de communicatieopdracht voor de Interlokale Vereniging Bossen van de Lage Kempen. In nauw overleg met de stuurgroep en het beheercomité heeft Groep C & Connect in de loop van 2008-2009 de volgende producten afgeleverd:

- Plan van aanpak communicatieplan Bossen van de Lage Kempen,
- Strategische kernnota,
- Nieuwe naam en logo,
- Huisstijlhandboek,
- Communicatieplan Bosland.

Daarnaast heeft Groep C & Connect Bosland bijgestaan in een aantal belangrijke persmomenten:

- Bekendmaking nieuwe naam en logo,
- LSM-dossier,
- Presentatie FSC-jenever.

Het beheercomité heeft het definitieve communicatieplan en eindrapport in november 2009 goedgekeurd. Hierdoor werd de opdracht door Groep C en Connect volledig afgerond.
De opvolging van het communicatieplan gebeurt verder door de coördinatiecel Bosland.

5 • Bosbeheerplannen

Domeinbos Waaltjesbos

Het bosbeheerplan voor het domeinbos Waaltjesbos is afgewerkt in 2009. Formele goedkeuring is voorzien in 2010. Op dat ogenblik kan dit bos ook opgenomen worden in de lijst van gecertificeerde bossen van Bosland.

Openbare bossen Overpelt

Dit planproces voorziet in de opmaak van een bosbeheerplan voor de ca. 680 ha. openbaar bos in de gemeente Overpelt. Het merendeel daarvan sluit in het zuidwesten van de gemeente aan op het omvangrijke boscomplex van het Pijnven en bestaat overwegend uit bossen van Corsicaanse – en Grove Den. Het project is eind 2008 opgestart en zal in de eerste helft van 2010 zijn voltooiing krijgen. Op dat ogenblik kan dit bos ook opgenomen worden in de lijst van gecertificeerde bossen van Bosland.

6 • Lange termijnplan houtproductie

Eén van de grote uitdagingen in het integraal beleid van Bosland is het uittekenen van een toekomstgericht houtproductieplan. Op vandaag werd voor 75% van het openbaar bospatrimonium een uitgebreid bosbeheerplan opgemaakt en goedgekeurd. Hiervoor werd in 2006 ook het allereerste Vlaamse FSC-groepscertificaat bekomen. In 2009 liepen de bosbeheerplanprocessen voor nog eens 20%. Bij de opmaak van deze plannen werd evenwel heel sterk de nood aangevoeld om te beschikken over een overkoepelende visie op de houtproductiefunctie over de lange termijn. Door het ontbreken hiervan werden de houtproductie- en omvormingsdoelstellingen nog onvoldoende gekwantificeerd.

Bosland is een typisch naaldbosmassief zoals we dat over 10.000'den ha kennen in de Limburgse en Antwerpse Kempen. De uitdagingen op vlak van bosomvorming en diversificatie in houtproductie zijn bijzonder groot. Binnen het kader van de criteria duurzaam bosbeheer, zijn verschillende strategieën en scenario's denkbaar om hiermee om te gaan. Deze opdracht heeft tot doel om, vanuit de bossituatie vandaag, te komen tot een onderbouwd lange termijnplan houtproductie met als planhorizon 60 jaar. Hierin wordt vastgelegd met welke hoofdboomsoorten gewerkt zal worden en worden telkens de oppervlakten, zonering, vereiste beheermethodieken en doelkwaliteiten bepaald. Daarnaast wordt uitgetekend hoe de omvorming gepland wordt in tijd en ruimte. Op basis van dit plan worden vervolgens concrete houtproductieprognoses gemaakt voor een beheerplanperiode van 20 jaar. Door via de stuurgroep ook vertegenwoordigers vanuit de houtsector te betrekken, is deze studie-opdracht ook een belangrijke eerste stap in een nauwere participatie vanuit deze sector binnen Bosland.

De gunning en vastlegging van deze opdracht gebeurde in december 2009. De opdrachthouder bestaat uit een consortium van de KULeuven en de Universiteit Antwerpen. De opdracht zal medio 2010 van start gaan.

Het Groentje,
mascotte voor natuurgericht bosbeheer

Het Groentje is een soort die in Vlaanderen gevonden wordt op de overgang tussen natte heide en bos. Omdat deze dagvlinder gebonden is aan structuurrijke bosranden is het een goede indicator voor de natuurwaarde van bossen. Om deze reden werd de soort als adoptiesoort gekozen door de bosrijke gemeente Overpelt.

Het Groentje verblijft in Overpelt rond een ven (Moonswijer), in de omringende boswegen in het oostelijke deel van het domeinbos Pijnven, beheerd door het Agentschap voor Natuur en Bos, en binnen het erkend natuurreservaat 't Plat, in beheer bij Natuurpunt vzw.

Binnen Bosland wordt de creatie van een netwerk van habitats en populaties nagestreefd. In het Pijnven zijn maatregelen uitgevoerd in functie van instandhouding, uitbreiding en verbinding van habitatsomstandigheden die onder meer voor het Groentje van belang zijn. In boscomplex De Gorten, dat tussen de gekende populaties van het Groentje gelegen is, werden kleinschalige beheerwerken uitgevoerd door de gemeente Overpelt en het Agentschap voor Natuur en Bos.

Langsheen de Holvenseloop werd een brede bosrand gekapt in functie van de realisatie van een stapsteen tussen de populaties. De verdere inrichting van de aanpalende open ruimte zal de komende jaren gebeuren door de gemeente en het Agentschap voor Natuur en Bos.

Ook op het grondgebied van Hechtel-Eksel en Lommel zijn werken uitgevoerd die het beschikbaar habitat en de connectiviteit voor het Groentje in belangrijke mate zullen verbeteren.

Tijdens publiekswandelingen en informatie-avonden naar aanleiding van de structuurvisie en de bosbeheerplannen wordt het Groentje steevast als symboolsoort gebruikt om het belang van structuurrijke bosranden en open plekken in het bos aan te tonen. Samen met haar fraaie verschijning maakt dit van het Groentje een interessante soort om te gebruiken als mascotte voor natuurgericht bosbeheer in de Limburgse Kempen in het algemeen en in Bosland in het bijzonder.

7 • LSM dossier RLLK

In september 2009 heeft Limburg Sterk Merk (LSM) een dossier goedgekeurd van het Regionaal Landschap Lage Kempen (RLLK) met volgende titel:
Regionale natuurparken in de Lage Kempen
- De Wijers: stapstenen naar duurzame ontwikkeling
- Bosland: kansen voor de bosrand

Het doel van dit project is te werken rond volgende thema's:
- Expliciteren en profileren van de streekidentiteit
- Samenwerking en afstemming tussen gemeenten, sectoren en actoren bevorderen
- Natuur- en Landschapsherstel stimuleren bij particulieren, landbouwers, gemeenten, bedrijven en openbare besturen
- Reveleren en in verband brengen van lokale geschiedenis en ecologische functies
- Inwoners, bezoekers en gebruikers van de regio educeren over streek en natuur
- Kwaliteitsvolle en gepaste toeristische en recreatieve vertaling maken van het landschap

Om de uitvoering van projecten rond deze thema's te realiseren heeft het RLLK twee nieuwe medewerkers aangeworven die enerzijds rond natuur- en landschapsherstel en anderzijds rond educatie, recreatie en communicatie zullen werken.

Op 10 november heeft overleg plaatsgevonden tussen het RLLK en de coördinatiecel van Bosland. Dit overleg had tot doel:
- Het in kaart brengen van de organisatorische aspecten waarvoor afspraken dienen gemaakt te worden met het oog op de integratie van het LSM dossier dat door het RLLK werd opgesteld en ingediend in de globale werking van Bosland.
- Het overlopen van de inhoudelijke thema's waarrond via dit LSM dossier een bijdrage kan geleverd worden aan Bosland.
- Het formuleren van voorstellen op beide voormelde vlakken ten behoeve van beslissing op het beheercomité van Bosland d.d. 20 november 2009.

De afspraken die tijdens deze coördinatiecel werden gemaakt zijn goedgekeurd door het beheercomité van Bosland d.d. 20 november 2010. De aanwervingsprocedure voor de twee bijkomende medewerkers werd einde 2009 opgestart. Indiensttreding is voorzien begin 2010.

Subsidie strategisch project in uitvoering van Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

Op 14 december 2009 werd Bosland door de Vlaamse minister bevoegd voor Ruimtelijke Ordening, de heer Muyters, gehonoreerd als strategisch project in uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Er werd een subsidie toegekend van in totaal 196.948 euro aan de stad Lommel, met als deelnemende actoren de gemeenten Hechtel-Eksel en Overpelt, als bijdrage in de loon – en werkingskosten van een projectcoördinatie voor Bosland.
De subsidieperiode bedraagt 3 jaar, met ingang vanaf de effectieve indiensttreding van de projectcoördinator.

De coördinator zal ten dienste staan van de 3 partnerbesturen en heeft als voornaamste taken:
- opmaak inventaris van het ruimtelijke beleidskader, lokale visies, betrokken actoren en inzetbaar instrumentarium;
- uitwerken van een actieplan in het kader van het strategisch project;
- overleg, consultatie en betrekken van actoren;
- coördinatie en uitvoering van acties.

Ten behoeve van de globale sturing zal een stuurgroep worden opgericht waarin naast een vertegenwoordiging van de 3 gemeentebesturen en het Agentschap voor Natuur en Bos eveneens andere actoren als Agentschap Ruimtelijke Ordening, Agentschap Wegen en Verkeer en Vlaamse Landmaatschappij zullen gevraagd worden te zetelen.

Foto © Jozef Agten
Foto © Johna Agten

Participatie

1 • Platform fauna en flora

Het platform fauna en flora heeft naar aloude traditie ook in 2009 twee bijeenkomsten gehouden. Deze bijeenkomsten stonden vooral in het teken van het onderzoek op Nachtzwaluw dat door de start van een innovatief zenderproject verder verdiept kan worden. Naar aanleiding van het voortschrijdend ecologisch inrichtingsbeheer werd afgesproken rond een aantal soorten en soortgroepen bijkomende inventarisatie en monitoring te organiseren. Hiervoor zal samenwerking gezocht worden met hoge scholen en universiteiten in functie van een goede wetenschappelijke begeleiding en verwerking van de gegevens.

Foto © Eddy Ulenaers

2 • Educatief natuurbeheer

Ook dit jaar zijn er diverse beheerswerken uitgevoerd met groepen. Het is een combinatie van werken in het bos en educatie. De boswachter geeft telkens een toelichting over het gebied waarin gewerkt wordt en legt uit waarom de werken belangrijk zijn voor de instandhouding van de natuur en het landschap.
Een groepje leerlingen van het laatste jaar van het Don Boscocollege heeft tijdens een bezinnings-tweedaagse natuurwerken uitgevoerd op aanwijzen van boswachter Eddy Ulenaers.
Ze staken de handen uit de mouwen aan de Katershoeve en in het duinengebied In den Brand. Ze hebben een stuk stuifduin blootgelegd door het verwijderen van dennenopslag. De enthousiaste leerlingen herstelden ook het Kattepoeltje in zijn oude glorie.
Daarnaast heeft de basisschool de Viejool, in samenwerking met Educatief Natuurbeheer Limburg beheerswerken uitgevoerd in de bossen van Hechtel-Eksel.

Foto © Johan Agten

3 • Bos- en natuurbeheer door bevolking

In verschillende gebieden in Bosland (Dorper- en Houtmolenheide en Grooten Hof in Overpelt, Eynder- en Hoeverheide in Lommel en In den Brand in Hechtel-Eksel) werd de lokale bevolking ingeschakeld voor kleinschalige werken in het kader van natuurherstel, bestrijding Amerikaanse vogelkers en bosbeheer. In de domeinbossen van gemeente Overpelt werden de dunningen van percelen Corsicaanse den uitgevoerd en open plekken gecreëerd ten voordele van de recent ontdekte populatie van Bruine eikenpage (zie vorig jaarverslag). In Lommel ging het vooral om het kappen van bomen op de stukken die nadien door de aannemer geplagd of geklepeld werden in het kader van heideherstelwerkzaamheden.

4 • Mountainbikers, ruiters en menners

Bosland werkt aan duurzame recreatie, onder andere door de aanleg van routes voor mountainbikers, ruiters en menners. Belangrijk in het proces is de participatie van de lokale gebruikers. Tijdens verscheidene overlegmomenten werden vertegenwoordigers van de verenigingen in de gelegenheid gesteld om mee te denken bij de uittekening van de routes.
In Lommel resulteerde dit overleg in 2009 tot het in kaart brengen van 6 nieuwe vaste ruiterroutes van in totaal 70 km en 4 mountainbikeroutes van in totaal 50 km. Op verschillende plaatsen werden afwisselende parcours met verschillende afstanden uitgetekend.
De aanleg en bewegwijzering die in de Boslandhuisstijl wordt uitgewerkt is gepland voor het voorjaar van 2010.

Communicatie en publiciteit:

1 • Activiteiten

Het partnership organiseerde doorheen het jaar diverse publieksactiviteiten. Een overzicht hiervan wordt hieronder gegeven.

Nacht van de Duisternis, 28 maart

De Nacht van de Duisternis is ondertussen een vaste waarde geworden in Bosland en werd ook in 2009 georganiseerd in het Pijnven. Tijdens een gezinsvriendelijke wandeling door het bos kregen de bezoekers informatie over het zonnestelsel en de macrocosmos en konden tegelijk een leuke quiz oplossen. De kinderen konden aan de slag in een knutselhoek. Deze stond in 2009 volledig in teken van sterren en planeten. Ook de telescopen van de Sterrenkundige Vereniging Stella Videns stonden op scherp om tussen de wolken glimpen van onze sterrenhemel op te vangen. De rustieke bosbar en heerlijke warme soep vervolledigden het plaatje.

Wandeling 'Het Nachtelijk leven in Bosland', 29 mei

Op een prachtige zomeravond doken meer dan 20 bezoekers de donkere bossen in. Deze nachtzwaluw- en nachtvlinderwandeling, georganiseerd door de provincie i.s.m. ANB, LIKONA en RLLK trok niet alleen kenners aan. De bezoekers die voor het eerst aan deze activiteit deelnamen lieten zich verrassen door het nachtleven van Bosland. De nachtzwaluw, die anders zeer moeilijk te zien is, werd 5 keer gespot. Ook verschillende soorten nachtvlinders zoals Agaatvlinder, Appeltak en Pauwoogpijlstaart werden bewonderd.

Film in het Bos, 5 september en 19 september

Een speciale belevenis is het toch wel, met de kinderen een film gaan bekijken op een open plek in het bos. Een leuke avond voor jong en oud in een uniek levend decor.
De Vereniging voor Bos in Vlaanderen (VBV) organiseerde voor de vijfde maal een 'Film in het Bos-tournee' doorheen heel Vlaanderen en hield tweemaal halt in Bosland. Op 5 en 19 september werden mooie kinderfilms getoond in het Pijnven in Hechtel-Eksel en aan de rand van de Sahara in Lommel. Beide filmavonden trokken telkens meer dan 150 bezoekers aan. Volgend jaar is het de beurt aan Overpelt. Met het succes van de eerste Boslandedities in het achterhoofd, wordt de bosbioscoop wellicht een vaste waarde in Bosland kalender.

Foto © Johan Agten

Week van het Bos, 11/10

Als locatie voor de traditionele Week van het Bos werd het wandelgebied In den Brand gekozen. In het kader van het lopende PDPO-project 'De Grootste Zandbak van Vlaanderen' wilde Bosland aan de bezoekers de toekomstplannen in dit gebied toelichten en de eerste resultaten alvast laten zien.
Het aanbod van activiteiten en randanimatie werd vooral op de kinderen gericht. Bosland wil kinderen aanzetten om creatief te zijn en daarom kon ook deze keer het knutselatelier niet ontbreken. Er werden leuke pennenhouders van berk en mooie fotokaders van zand gemaakt. Voor de kleinste bezoekers werd een heus bostheater ingericht met poppenkastvoorstellingen en er werd heel veel met het zand gespeeld!
Voor de wandelaars werden geleide wandelingen met de boswachter voorzien, maar ook vrij wandelen was erg in trek. Dat dankzij de nieuwe bewegwijzerde wandelingen, een 'vers-van-de-pers' wandelkaart in Boslandhuisstijl en een vernieuwd infobord.

Foto © Dries Gorissen

Volkschfeest in Boschland, 12/12

De bossen aan de evenementenhal De Soeverein bleken de perfectie locatie te herbergen voor een grootschalig middeleeuws spektakel. Meer dan 450 mensen van 36 verschillende Lommelse verenigingen, stedelijk werf en andere diensten hebben maanden lang samengewerkt om er een onvergetelijke avond van te maken. Ruim 6000 bezoekers wandelden door de middeleeuwse poort en werden teruggeflitst naar de tijd dat de dieren vermoedelijk nog konden spreken. Op een open plek midden in het bos was er een middeleeuws circus, ambachten, kluchten, liederen, dans, vertellingen en muziek. Moedige jongens en meisjes werden tot ridder geslagen. Men kon de ducaten spenderen aan de overvloedige tafel vol heerlijke middeleeuwse gerechten en dranken.

2 • Nieuwsbrieven

Na de goedkeuring van het definitief huisstijlhandboek voor communicatiedragers door het beheercomité nam het projectsecretariaat de nodige stappen om de eerste producten te realiseren volgens de stijl van Bosland. De huis-aan-huis nieuwsbrief zoals deze aan de bewoners van Bosland voor het eerst eind 2008 werd verdeeld werd meteen in een nieuw jasje gestoken. Het tweede nummer werd gewijd aan de rol van Bosland als natuurfabriek en gaf een overzicht van alle lopende of geplande beheerswerkzaamheden. In de najaarseditie met als thema 'Op pad bij de buren' werden de wandelgebieden binnen Bosland in de kijker geplaatst. Zo maakten de inwoners van Bosland kennis met de gebieden in hun buurgemeenten.

Nieuw in deze twee nummers was de speciale kinderpagina. Als kindvriendelijkste bos van Vlaanderen wil Bosland graag aandacht besteden aan de jongste boslanders. De kinderpagina's, gevuld met raadsels, puzzels, kleurplaten en knutselideeën werden losbladig aan de nieuwsbrief toegevoegd, zodat hele gezin tegelijk aan de slag zou kunnen.

Zowel de nieuwsbrief Bosland als de kinderpagina's werden in 2009 uitgewerkt door het projectsecretariaat. Bosland wil de inwoners steeds op de hoogte houden van de vorderingen binnen het project en zal in de toekomst beroep doen op professionele redacteurs en tekenaars voor de uitwerking van de nieuwsbrieven.

3 • Bosland als merk

In 2009 werd de naam Bosland, met logo en baseline gedeponeerd bij het Benelux Bureau voor Intellectuele Eigendom en wordt zo beschermd als merk. Het partnership moet toestemming geven voor elk gebruik van de merknaam door derden. Hierdoor kunnen de partners waken over de kwaliteit van de activiteiten en producten in Bosland.

4 • Wandelfolder In den Brand en wandelbox Lannoo

In samenwerking met het Regionaal Landschap Lage Kempen werd in september 2009 een eerste Boslandwandelkaart uitgebracht. Er werd gekozen voor de nevenpoort In den Brand. Eerder in het jaar werden in dit wandelgebied 3 nieuwe wandelingen aangelegd en bewegwijzerd. Naast de wandelkaart werd ook het informatiebord aangepast volgens eigen huisstijl. Tijdens de Week van het Bos werd deze kaart aangeboden aan het brede publiek. De kaart is te verkrijgen bij de Toeristische dienst van de gemeente Hechtel-Eksel.

Een van de nieuwe wandelroutes uit dit gebied werd ook opgenomen in de Fiets- en Wandelbox van uitgeverij Lannoo. Deze handige box bevat 50 wandelroutes en 50 fietsroutes door de mooiste landschappen van België.

4 • Website Bosland

Om de stijgende vraag naar de informatie over de mogelijkheden in Bosland te kunnen beantwoorden werd eind 2009 beslist om een opdracht te geven aan een bureau voor de opmaak van de website. Bosland was reeds in bezit van de domeinnaam www.bosland.be, maar beschikte nog niet over een op het project toegesneden site. De opdrachthouder moest zorgen voor een overzichtelijke, frisse en uitnodigende lay-out, die in overeenstemming is met een aantal essentiële elementen van de huisstijl van Bosland.
Er werd gekozen voor de website in CMS-systeem (Content Management System), waardoor de medewerkers van Bosland de website na de opbouw zelfstandig kunnen onderhouden.
De opdracht werd toegewezen aan de firma Inventis uit Houthalen-Helchteren en zal in juni 2010 opgeleverd worden.

5 • Persbelangstelling

In onderstaande wordt een greep gedaan uit de publiciteit die Bosland in 2009 heeft gekregen in de verschillende media.

Overzicht van belangrijkste persaandacht in 2009:

02/09/'09 - **Het Belang van Limburg**
Big Brother gespeeld voor drie nachtzwaluwen. Artikel over het wetenschappelijk onderzoek naar gedrag van de nachtzwaluwen in het kader van Bosland.

07/09/'09 - **Het Belang van Limburg**
De 12 werken van Bosland. Artikel over het masterplan van Bosland met 12 ambitieuse doelstellingen en werken.

COLOFON

Samenstelling, coördinatie en eindredactie Coördinatiecel Bosland
Verantwoordelijke uitgever Bert Vanholen (voorzitter Interlokale Vereniging Bosland)
Coverfoto Johan Agten
Opmaak en druk Drukkerij Grafico, Hechtel-Eksel
Uitgave Juni 2010

ADRESSEN:

Secretariaat Bosland p/a Agentschap voor Natuur en Bos Peerderbaan 31 - 3940 Hechtel-Eksel
Gemeente Hechtel-Eksel Don Boscostraat 5 - 3940 Hechtel-Eksel
Stad Lommel Hertog Janplein 1 - 3920 Lommel
Gemeente Overpelt Oude Markt 2- 3900 Overpelt

Bosland is als merknaam, met logo en baseline, gedeponeerd
bij het Benelux Bureau voor Intelectuele Eigendom

Foto © Johna Agten

FSC
www.fsc.org
MIX
Papier van
verantwoorde herkomst
FSC® C008551